КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
_____ О.Б.Жильцов
"04" "09" _____ 20 17 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛОГОПЕДИЧНА КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНИХ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ
(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань 01 Освіта
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 016 Спеціальна освіта
(шифр і назва спеціальності)

освітня програма 016.00.01 Логопедія
(шифр і назва освітньої програми)

спеціалізація спеціальна психологія
(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини
(назва інституту, факультету, відділення)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136564
Начальник відділу
поліграфії та видачі освіти
Повторно № 1520/17
(підпис) (прізвище, ініціали)
«___» _____ 20 17 р.

2017 – 2018 навчальний рік

Робоча програма «Логопедична корекція системних порушень мовлення» для студентів спеціальності 016 Спеціальна освіта, освітньої програми 016.00.01 Логопедія, спеціалізації «Спеціальна психологія»

Розробники:
В.В. Тищенко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти;

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Протокол від "06" вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти
_____ (О. В. Мартинчук)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини _____ Н. А. Клішевич

ЗМІСТ

Пояснювальна записка

Структура програми навчальної дисципліни

I. Опис предмета навчальної дисципліни

II. Тематичний план навчальної дисципліни

III. Програма

Змістовий модуль I. Поняття про системні порушення мовлення. Класифікація системних порушень мовлення.

Змістовий модуль II. Корекція системного недорозвитку мовлення у дітей з вадами розумового розвитку

Змістовий модуль III. Корекція системного недорозвитку мовлення у дітей з вадами зору

Змістовий модуль IV. Корекція системного розпаду мовлення.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Логопедична корекція системних порушень мовлення»

V. Плани семінарських занять

VI. Завдання для самостійної роботи

Картка самостійної роботи студента

VII. Індивідуальна науково-дослідна робота

VIII. Система поточного та підсумкового контролю

IX. Методи навчання

X. Методичне забезпечення курсу

XI. Питання до іспиту

XII. Рекомендована література

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Логопедична корекція системних порушень мовлення» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня відповідно до навчального плану для спеціальності 016 Спеціальна освіта, освітньої програми 016.00.01 Логопедія, спеціалізації «Спеціальна психологія» денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС). Програма визначає обсяги знань, які повинен

опанувати здобувач другого (магістерського) рівня відповідно до вимог освітньо-професійної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Логопедична корекція системних порушень мовлення», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Курс «Логопедична корекція системних порушень мовлення» підготовлений для здобувачів другого (магістерського) рівня за спеціальністю 016 Спеціальна освіта.

Мета курсу – уточнення, розширення та систематизація професійних компетентностей здобувачів другого (магістерського) рівня з проблем організації та здійснення діагностичної, корекційної, попереджувальної та розвивальної роботи логопеда дошкільних, шкільних та реабілітаційних навчальних закладів, що працює з особами, які мають системні порушення мовлення.

Завдання курсу:

- розширити та систематизувати знання здобувачів другого (магістерського) рівня з проблем технології діагностики, корекції та попередження системних порушень мовлення у дітей з ТПМ, сенсорними та розумовими вадами;

Вивчення навчальної дисципліни орієнтоване на такі компетентності:

	Комунікативна	Уміння спілкуватися усно і письмово професійною іноземною мовою; здатність опрацьовувати зарубіжні наукові та методичні джерела професійного спрямування; здатність здійснювати ділову комунікацію з метою отримання інформації, необхідної для вирішення завдань діяльності, здатність залучатись до міжнародних науково-дослідних проектів.
	Інформаційна	Здатність шукати, отримувати, аналізувати та поєднувати інформацію з різних наукових та навчально-методичних джерел у процесі виконання фахових теоретичних і практичних завдань, застосовувати у процесі професійної діяльності різні інформаційні ресурси, що дозволяють проектувати рішення актуальних проблем спеціальної педагогіки і психології.
	Науково-дослідницька	Здатність до реалізації педагогічних, психологічних, лінгвістичних, медико-біологічних знань у процесі постановки дослідницьких завдань у професійній діяльності. Здатність планувати, здійснювати, аналізувати, інтерпретувати та презентувати результати власних досліджень.
	Інформаційно-комунікаційна	Уміння обирати та впроваджувати ІКТ-технології у професійній діяльності, в освітньому просторі спеціальних та інклюзивних навчальних закладів, реабілітаційних центрів, які надають освітні і реабілітаційні послуги особам з порушеннями мовлення.

	Міжособистісна взаємодія	Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії та координації дій з іншими, зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, дітьми без та з порушеннями психофізичного розвитку та їхніми батьками. Здатність до емпітійного спілкування в процесі професійної діяльності. Здатність застосовувати емоційний інтелект у професійних ситуаціях. Здатність працювати у команді фахівців та співпрацювати з батьками дітей з особливими освітніми потребами. Здатність до емоційної стабільності, толерантності.
	Психолого-педагогічна	Здатність проектувати індивідуальні маршрути розвитку, освіти, соціальної адаптації та інтеграції осіб з тяжкими порушеннями мовлення на основі результатів їх психолого-педагогічного вивчення та результатів логопедичного обстеження.
	Діагностико-аналітична	Здатність використовувати професійно-профільовані знання у визначенні етіології, симптоматики, патогенезу, психологічних механізмів порушень мовленнєвого розвитку; здатність до психолого-педагогічного вивчення осіб з порушеннями мовленнєвої діяльності з метою виявлення особливостей їхнього розвитку, здійснення комплексного супроводу; прогнозування їхніх потреб у корекційно-педагогічних, спеціальних психологічних, медичних та соціальних послугах. Здатність продемонструвати володіння комплексом логодіагностичних методик визначення рівня сформованості мовленнєвих функцій та мовленнєвої діяльності у дітей з системними порушеннями мовлення, здатність продемонструвати інтегрування результатів діагностування у процесі складання психолого-педагогічного та логопедичного заключення.
	Логокорекційна	Здатність здійснювати цілеспрямований добір логопедичних технологій для корекції психомоторного та мовленнєвого розвитку дітей з тяжкими порушеннями мовлення, здатність продемонструвати володіння методиками корекції та розвитку мовленнєвої діяльності при різних мовленнєвих порушеннях.
	Консультативна	Уміння консультувати осіб з порушеннями психофізичного розвитку, батьків (законних представників) дітей з психофізичними порушеннями з питань організації і реалізації індивідуальних освітніх і абілітаційних/реабілітаційних психолого-педагогічних програм, оптимізації соціально-середовищних умов життєдіяльності; уміння консультувати педагогів освітніх організацій, які здійснюють інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами.

В результаті вивчення дисципліни «Логопедична корекція системних порушень» студенти повинні

знати :

- теоретичні та методологічні основи логопедії, а саме її предмет, завдання, принципи, методи та прийоми корекційної роботи; види мовленнєвих порушень, їх причини, механізми, структуру, симптоматику;
- методики корекційної роботи з подолання мовленнєвих вад; особливості логопедичної роботи при ускладнених дефектах розвитку, таких як аутизм, вади слуху, зору, опорно-рухового апарату;
- зміст та організацію логопедичної допомоги дитячому та дорослому населенню в Україні;

вміти :

– проводити кваліфіковане психолого-педагогічне обстеження з метою визначення протікання психічного розвитку, відповідності його віковим нормам, а також структури дефекту при певній мовленнєвій ваді;

– володіти методами диференційованої діагностики для визначення виду порушень;

– здійснювати корекційний вплив, володіти методами навчання та виховання дітей з різною мовленнєвою патологією;

– впроваджувати в практику різні профілактичні засоби з метою попередження виникнення мовленнєвих вад або вторинних відхилень у психічному розвитку дитини;

– здійснювати консультування дітей та дорослих з відхиленнями у мовленнєвому розвитку, їхніх батьків та педагогів з проблеми навчання, розвитку, життєвого та професійного самовизначення;

– володіти прийомами навчання дітей із вадами мовлення навчальних предметів в загальноосвітніх та спеціальних корекційних закладах.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 120 год., із них: 16 год. – лекції, 16 год. – семінарські заняття, 50 год. – самостійна робота, 8 год. – модульний контроль, 30 год. -іспит. Вивчення здобувачами вищої освіти навчальної дисципліни «Логопедична корекція системних порушень мовлення» закінчується складанням іспиту.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

І. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td colspan="2">денна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 4</td><td>Галузь знань
01 Освіта</td><td colspan="2" rowspan="2">Нормативна</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Спеціальність:
016 Спеціальна освіта
Освітня програма:
016.00.01 Логопедія
Спеціалізація:
Спеціальна психологія</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 4</td><td colspan="2">Рік підготовки</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2">5-й</td></tr>
<tr><td>Індивідуальне науково-дослідне завдання</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин – 120</td><td>9-й</td><td>10-й</td></tr>
<tr><td rowspan="10">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 2
самостійної роботи студента – 1,5</td><td rowspan="10">Освітній рівень:
<u>другий (магістерський)</u></td><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>8 год.</td><td>8 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семінарські</td></tr>
<tr><td>8 год.</td><td>8 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>25 год.</td><td>25 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю</td></tr>
<tr><td></td><td>Іспит
30 год.</td></tr>
</table>

ІІ. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
	МОДУЛЬ І **Системні порушення мовлення**								
	Змістовий модуль І **Поняття про системні порушення мовлення. Класифікація системних порушень мовлення**								
1	Психологічні механізми мовлення	10	4	2		2		6	
2	Системні порушення мовлення: визначення класифікація, патогенез.	12	4	2		2		6	2
	Разом за змістовим модулем 1.1.	**22**	**8**	**4**	**0**	**4**	**0**	**12**	**2**
	Разом за модулем 1	**22**	**8**	**4**	**0**	**4**	**0**	**12**	**2**
	МОДУЛЬ ІІ **Системний недорозвиток мовлення**								
	Змістовий модуль ІІ **Корекція системного недорозвитку мовлення у дітей з вадами розумового розвитку**								
3	Інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності	10	4	2		2		6	
4	Корекційна робота з подолання системного недорозвитку мовлення у дітей порушеннями розумового розвитку	12	4	2		2		6	2
	Разом за змістовим модулем 2.1.	**22**	**8**	**4**	**0**	**4**	**0**	**12**	**2**
	Змістовий модуль ІІІ **Корекція системного недорозвитку мовлення у дітей з вадами зору**								
	Корекційна робота з подолання системного недорозвитку мовлення у дітей з порушеннями зору	22	8	4		4		12	2
	Разом за змістовим модулем 2.2.	**22**	**8**	**4**	**0**	**4**	**0**	**12**	**2**
	Разом за модулем 2	**44**	**16**	**8**	**0**	**8**	**0**	**24**	**4**
	Модуль ІІІ **Системні розпади мовлення**								
	Змістовий модуль IV **Корекція системного розпаду мовлення**								
6	Системний розпад мовлення: визначення, етіологія патогенез	12	4	2		2		8	
7	Корекційна робота з подолання системних розпадів мовлення	12	4	2		2		6	2

	Разом за змістовим модулем 3.1	24	8	4	0	4	0	14	2
	Разом за модулем 3	**24**	**8**	**4**	**0**	**4**	**0**	**14**	**2**
	Іспит	**30**							
	Усього годин	**120**	**32**	**16**	**0**	**16**	**0**	**50**	**8**

III. ПРОГРАМА

МОДУЛЬ І. СИСТЕМНІ ПОРУШЕННЯ МОВЛЕННЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ПОНЯТТЯ ПРО СИСТЕМНІ ПОРУШЕННЯ МОВЛЕННЯ. КЛАСИФІКАЦІЯ СИСТЕМНИХ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ

Лекція 1. Психологічні механізми мовлення.

Визначення поняття психологічні механізми мовлення. Класифікація психологічних механізмів мовлення. Специфічні мовленнєві та загальнофункціональні механізми мовлення. Урахування характеру порушення психологічних механізмів мовлення для з'ясування структури дефекту мовленнєвого розвитку. Порушення психологічних механізмів мовлення в патогенезі системних порушень мовлення.

Практичне заняття 1. Психологічні механізми мовлення. *(2 год.)*

Основні поняття теми: психологічні механізми мовлення, специфічні механізми мовлення, загальнофункціональні психологічні механізми мовлення.

Лекція 2. Системні порушення мовлення: визначення класифікація, патогенез.

Визначення понять «порушення розумового розвитку», «системні порушення мовлення». Класифікація порушень розумового розвитку. Класифікація системних порушень мовлення. Дискусійні питання класифікації системних порушень мовлення. Патологічні психологічні механізми мовлення, що спричиняють системні порушення мовлення.

Практичне заняття 1. Системні порушення мовлення: визначення класифікація, патогенез. *(2 год.)*

Основні поняття теми: порушення розумового розвитку, системні порушення мовлення, патологічні механізми.

МОДУЛЬ ІІ. СИСТЕМНИЙ НЕДОРОЗВИТОК МОВЛЕННЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ. КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНОГО НЕДОРОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ВАДАМИ РОЗУМОВОГО РОЗВИТКУ

Лекція 3. Інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності: зміст, структура.

Вплив пізнавальної діяльності на формування мовлення. Визначення поняття «інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності». Зміст та структура інтелектуального компонента мовленнєвої діяльності. Операційний склад мовленнєвої діяльності: операції мовного аналізу, ймовірне прогнозування, контроль та самоконтроль, довільна увага, оперативна пам'ять та ін. і їх значення для засвоєння та використання мови в актах комунікації. Методи діагностики складників інтелектуального компонента мовленнєвої діяльності.

Практичне заняття 3. Інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності: зміст, структура. ***(2 год.)***

Основні поняття теми: пізнавальна діяльність, інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності, операційний склад мовленнєвої діяльності.

Лекція 4. Корекційна робота з подолання системного недорозвитку мовлення у дітей порушеннями розумового розвитку

Особливості логопедичної роботи з дітьми, що мають порушення розумового розвитку. Особливості логопедичної роботи з формування фонетико-фонематичної, лексичної,

граматичної сторін мовлення, зв'язного мовлення, писемного мовлення. Корекція інтелектуального компоненту мовленнєвої діяльності у дітей з вадами розумового розвитку.

Практичне заняття 4. Зміст та методика логопедичної роботи з подолання СПМ у дітей з вадами розумового розвитку ***(2 год.)***

Основні поняття теми: фонетико-фонематична, лексична, граматична сторони мовлення, зв'язне мовлення, писемне мовлення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІІ. КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНОГО НЕДОРОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ВАДАМИ ЗОРУ

Лекція 5. Корекційна робота з подолання системного недорозвитку мовлення у дітей з порушеннями зору.

Визначення сенсорні порушення розвитку. Класифікація сенсорних порушень розвитку. Системні порушення мовлення у дітей з вадами зору. Особливості логопедичної роботи при порушеннях зору. Зміст та методика логопедичної роботи з подолання системного недорозвитку мовлення у дітей з вадами зору.

Практичне заняття 5. Корекційна робота з подолання системного недорозвитку мовлення у дітей з порушеннями зору. ***(4 год.)***

Основні поняття теми: сенсорні порушення, системний недорозвиток мовлення.

МОДУЛЬ ІІІ. СИСТЕМНІ РОЗПАДИ МОВЛЕННЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНОГО РОЗПАДУ МОВЛЕННЯ

Тема 6. Системний розпад мовлення: визначення, етіологія патогенез.

Визначення системних розпадів мовлення. Хвороби, що призводять до розпадів мовлення. Структура дефекту при системних розпадах мовлення. Розпади мовлення первинного та вторинного ґенезу. Етіологія, симптоматика та патогенез різних видів системних розпадів мовлення.

Практичне заняття 6. Системний розпад мовлення: визначення, етіологія патогенез. ***(2 год.)***

Основні поняття теми: системний розпад мовлення, деменція, афазія.

Лекція 7. Корекційна робота з подолання системних розпадів мовлення.

Організація роботи логопеда з відновлення мовлення у осіб з системними розпадами мовлення. Специфіка роботи з пацієнтами літнього віку. Відновлення та корекція немовленнєвої сфери осіб з системними розпадами мовлення. Методики логопедичної роботи з корекції та відновлення мовлення у осіб з системними порушеннями мовлення.

Практичне заняття 7. Корекційна робота з подолання системних розпадів мовлення. ***(4 год.)***

Основні поняття теми: корекційно-відновлювальна робота, немовленнєві порушення**,** організація логопедичної роботи**,** зміст та методика логопедичної роботи при системних розпадах мовлення.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Логопедична корекція системних порушень мовлення»

Кількість годин –120 год., із них 16 год. – лекції, 16 год. – семінарські заняття, 8 год. – модульні роботи, 50 – самостійна робота, 30 год. – іспит.

Модулі	**Змістовий модуль I.**		**Змістовий модуль II.**	
Назва модуля	**Поняття про системні порушення мовлення. Класифікація системних порушень мовлення**		**Корекція системного недорозвитку мовлення у дітей з вадами розумового розвитку**	
	1	2	3	4
Теми лекцій	Психологічні механізми мовлення	Системні порушення мовлення: визначення класифікація, патогенез.	Інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності	Корекційна робота з подолання системного недорозвитку мовлення у дітей порушеннями розумового розвитку
	2 бали		2 бал	
Теми семінарсь-ких занять	Психологічні механізми мовлення	Системні порушення мовлення: визначення класифікація, патогенез.	Інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності	Корекційна робота з подолання системного недорозвитку мовлення у дітей порушеннями розумового розвитку
	2+20 балів		2+20 балів	
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот. контр.	Модульна контрольна робота (25 балів)		Модульна контрольна робота (25 балів)	

Модулі	Змістовий модуль III.	Змістовий модуль IV.	
Назва модуля	**Корекція системного недорозвитку мовлення у дітей з вадами зору**	**Корекція системного розпаду мовлення**	
		3	4
Теми лекцій	Корекційна робота з подолання системного недорозвитку мовлення у дітей з порушеннями зору	Системний розпад мовлення: визначення, етіологія патогенез	Корекційна робота з подолання системних розпадів мовлення
	2 бали	2 бал	
Теми семінарсь-ких занять	Корекційна робота з подолання системного недорозвитку мовлення у дітей з порушеннями зору	Системний розпад мовлення: визначення, етіологія патогенез	Корекційна робота з подолання системних розпадів мовлення
	2+10 балів	2+20 балів	
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот. контр.	Модульна контрольна робота (25 балів)	Модульна контрольна робота (25 балів)	
ІНДЗ	30 балів		
Підс.контр	**ЕКЗАМЕН 40 балів** ***Розрахунок коефіцієнту: 251: 60 = 4,1***		

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ І. СИСТЕМНІ ПОРУШЕННЯ МОВЛЕННЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ПОНЯТТЯ ПРО СИСТЕМНІ ПОРУШЕННЯ МОВЛЕННЯ. КЛАСИФІКАЦІЯ СИСТЕМНИХ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ

***Семінарське заняття1.* Психологічні механізми мовлення.**

Визначення поняття психологічні механізми мовлення. Класифікація психологічних механізмів мовлення. Специфічні мовленнєві та загальнофункціональні механізми мовлення. Урахування характеру порушення психологічних механізмів мовлення для з'ясування структури дефекту мовленнєвого розвитку. Порушення психологічних механізмів мовлення в патогенезі системних порушень мовлення.

План:

І. Теоретична частина:

1. Визначення поняття психологічні механізми мовлення.
2. Класифікація психологічних механізмів мовлення.
3. Специфічні мовленнєві та загальнофункціональні механізми мовлення.
4. Порушення психологічних механізмів мовлення в патогенезі системних порушень мовлення.

ІІ. Перевірка виконання самостійної роботи.

ІІІ. Тестовий контроль знань.

Основна література: 5

Додаткова література: 8

Семінарське заняття 2. Системні порушення мовлення: визначення класифікація, патогенез.

План:

І. Теоретична частина:

1. Визначення понять «порушення розумового розвитку», «системні порушення мовлення».
2. Класифікація порушень розумового розвитку. Класифікація системних порушень мовлення.
3. Дискусійні питання класифікації системних порушень мовлення.
4. Патологічні психологічні механізми мовлення, що спричиняють системні порушення мовлення.

ІІ. Перевірка виконання самостійної роботи.

ІІІ. Тестовий контроль знань.

Основна література: 3, 2

Додаткова література: 8

МОДУЛЬ ІІ. СИСТЕМНИЙ НЕДОРОЗВИТОК МОВЛЕННЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ . КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНОГО НЕДОРОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ВАДАМИ РОЗУМОВОГО РОЗВИТКУ

Семінарське заняття 3. Інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності: зміст, структура.

План:

I. Теоретична частина

1. Вплив пізнавальної діяльності на формування мовлення.
2. Визначення поняття «інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності (ІКМД)».
3. Зміст та структура інтелектуального компонента мовленнєвої діяльності.
4. Операційний склад мовленнєвої діяльност
5. Значення складників ІКМД для засвоєння та використання мови в актах комунікації.
6. Методи діагностики складників інтелектуального компонента мовленнєвої діяльності.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Тестовий контроль знань.

Основна література: 4, 5

Додаткова література: 7, 8

Семінарське заняття 4. Корекційна робота з подолання системного недорозвитку мовлення у дітей порушеннями розумового розвитку

План:

I. Теоретична частина

1. Організація логопедичної роботи з дітьми, що мають порушення розумового розвитку.
2. Особливості змісту та методик логопедичної роботи з дітьми, що мають порушення розумового розвитку.
3. Корекція складників інтелектуального компоненту мовленнєвої діяльності у дітей з вадами розумового розвитку.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Тестовий контроль знань.

Основна література: 4, 6

Додаткова література: 7, 8, 9, 10

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІІ. КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНОГО НЕДОРОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ВАДАМИ ЗОРУ

Семінарське заняття 5. Корекційна робота з подолання системного недорозвитку мовлення у дітей з порушеннями зору (4 год.).

План:

I. Теоретична частина:

1. Визначення сенсорні порушення розвитку.
2. Класифікація сенсорних порушень розвитку.
3. Системні порушення мовлення у дітей з вадами зору.
4. Особливості логопедичної роботи при порушеннях зору. Зміст та методика логопедичної роботи з подолання системного недорозвитку мовлення у дітей звадами зору.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Тестовий контроль знань.

Основна література: 1, 5

Додаткова література: 8

МОДУЛЬ ІІІ. СИСТЕМНІ РОЗПАДИ МОВЛЕННЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНОГО РОЗПАДУ МОВЛЕННЯ

Семінарське заняття 6. **Системний розпад мовлення: визначення, етіологія патогенез.**

Визначення системних розпадів мовлення. Хвороби, що призводять до розпадів мовлення. Структура дефекту при системних розпадах мовлення. Розпади мовлення первинного та вторинного ґенезу. Етіологія, симптоматика та патогенез різних видів системних розпадів мовлення.

План:

I. Теоретична частина:

1. Визначення системних розпадів мовлення.
2. Хвороби, що призводять до розпадів мовлення.
3. Структура дефекту при системних розпадах мовлення.
4. Розпади мовлення первинного та вторинного ґенезу.
5. Етіологія, симптоматика та патогенез різних видів системних розпадів мовлення.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Тестовий контроль знань.

Основна література: **3, 5**

Семінарське заняття 7. **Корекційна робота з подолання системних розпадів мовлення.**

Організація роботи логопеда з відновлення мовлення у осіб з системними розпадами мовлення. Специфіка роботи з пацієнтами літнього віку. Відновлення та корекція немовленнєвої сфери осіб з системними розпадами мовлення. Методики логопедичної роботи з корекції та відновлення мовлення у осіб з системними порушеннями мовлення.

План:

I. Теоретична частина:

1. Організація роботи логопеда з відновлення мовлення у осіб з системними розпадами мовлення.
2. Специфіка роботи з пацієнтами літнього віку.
3. Відновлення та корекція немовленнєвої сфери осіб з системними розпадами мовлення.
4. Методики логопедичної роботи з корекції та відновлення мовлення у осіб з системними порушеннями мовлення.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Тестовий контроль знань.

Основна література: 3, 5

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МОДУЛЬ І. СИСТЕМНІ ПОРУШЕННЯ МОВЛЕННЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ПОНЯТТЯ ПРО СИСТЕМНІ ПОРУШЕННЯ МОВЛЕННЯ. КЛАСИФІКАЦІЯ СИСТЕМНИХ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ

Тема 1. Психологічні механізми мовлення.

1. Розробити схему «Психологічні механізми мовлення».

Тема 2. Системні порушення мовлення: визначення класифікація, патогенез.

1. Розробити таблицю «Класифікація системних порушень мовлення»

МОДУЛЬ ІІ. СИСТЕМНИЙ НЕДОРОЗВИТОК МОВЛЕННЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ. КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНОГО НЕДОРОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ВАДАМИ РОЗУМОВОГО РОЗВИТКУ

Тема 3. Інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності: зміст, структура.

1. Скласти схему „Інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності”.
2. Конспект статті Тищенка В.В. Зміст інтелектуального компонента мовленнєвої діяльності // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова: Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – 2005. – Вип. 2. – Ч.І. – С. 129-141

Тема 4. Корекційна робота з подолання системного недорозвитку мовлення у дітей порушеннями розумового розвитку

1. Конспект праці Є.Ф. Соботович та В.В. Тищенка «Програмні вимоги до корекційного навчання з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку з порушеннями розумового розвитку»
2. Розробити конспект логопедичного заняття у старшій групі СДНЗ для дітей з порушеннями розумового розвитку.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІІ. КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНОГО НЕДОРОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ВАДАМИ ЗОРУ

Тема 5. Корекційна робота з подолання системного недорозвитку мовлення у дітей з порушеннями зору.

1. Скласти таблицю «Порівняльна характеристика СПМ у дітей з вадами зору та порушеннями розумового розвитку».

МОДУЛЬ ІІІ. СИСТЕМНІ РОЗПАДИ МОВЛЕННЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. КОРЕКЦІЯ СИСТЕМНОГО РОЗПАДУ МОВЛЕННЯ

Тема 6. Системний розпад мовлення: визначення, етіологія патогенез.

1. Скласти схему: «Системні розпади мовлення»

Тема 7. Корекційна робота з подолання системних розпадів мовлення.

1. Скласти схему послідовності корекційно-відновлювальної роботи з подолання одного з різновидів системного розпаду мовлення (за вибором студента).

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	**Академічний контроль**	**Бали**
IX семестр		
Змістовий модуль I. Поняття про системні порушення мовлення. Класифікація системних порушень мовлення		
Тема 1. Психологічні механізми мовлення. Тема 2. Системні порушення мовлення: визначення класифікація, патогенез.	Практичні заняття, індивідуальні заняття, модульний контроль	5 5
Змістовий модуль II. Корекція системного недорозвитку мовлення у дітей з вадами розумового розвитку		
Тема 3. Інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності: зміст, структура. Тема 4. Корекційна робота з подолання системного недорозвитку мовлення у дітей порушеннями розумового розвитку	Практичні заняття, індивідуальні заняття, модульний контроль	5 5
Змістовий модуль III. Корекція системного недорозвитку мовлення у дітей з вадами зору		
Тема 5. Корекційна робота з подолання системного недорозвитку мовлення у дітей з порушеннями зору.	Практичні заняття, індивідуальні заняття, модульний контроль	5
Змістовий модуль IV. Корекція системного розпаду мовлення		
Тема 6. Системний розпад мовлення: визначення, етіологія патогенез. Тема 7. Корекційна робота з подолання системних розпадів мовлення.	Практичні заняття, індивідуальні заняття, модульний контроль	5 5
Разом за навчальним планом: 50 год.		***Разом 35 балів***

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

(навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Логопедія» – це вид навчально-дослідної роботи бакалавра, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Вид ІНДЗ – творчий проект: розробка альбому для обстеження стану сформованості мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку.

Критерії оцінювання ІНДЗ

Критерії оцінювання роботи	**Максимальна кількість балів**
Чіткість і послідовність викладу матеріалу	3
Обґрунтоване розкриття змісту, форм та методів роботи з дітьми, які мають порушення мовленнєвого розвитку.	від 1 до 20
Творчий підхід до виконання ІНДЗ	3
Якість оформлення роботи	4
Разом	**30**

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студента з дисципліни «Логопедична корекція системних порушень мовлення» оцінюються за системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов’язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Система оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни
«Логопедична корекція системних порушень мовлення»

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	**Вид діяльності**	**Кількість рейтингових балів**
1.	Відвідування лекцій	8
2.	Відвідування практичних занять	8
2.	Виконання практичних занять	70
3.	Модульні контрольні роботи	100
4.	Самостійна робота	35
5.	Індивідуальне навчально-дослідне завдання	30
Разом балів		251
251: 60 = 4,1 Студент набрав Х балів; Розрахунок: Х:4,1=ХХ балів. ХХ балів =Загальна кількість балів		

У процесі оцінювання навчальних досягнень студента застосовуються такі методи:

- ***Методи усного контролю*:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- ***Методи письмового контролю:*** модульне письмове тестування; звіт, реферат, есе.
- ***Методи самоконтролю:*** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Результати навчання студентів щодо опанування навчальної дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою. Переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання в шкалу за системою ЄКТС здійснюється за наступною схемою, що подана у табл. 8.2.

Порядок переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання, в шкалу за системою ЄКТС

Таблиця 8.2

Оцінка ЄКТС	**Оцінка за шкалою Університету**	**Значення оцінки**
A	**90 – 100** балів	**Відмінно** – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	**82-89** балів	**Дуже добре** – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	**75-81** балів	**Добре** – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	**69-74** балів	**Задовільно –** посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	**60-68** балів	**Достатньо** – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
F	**35-59** балів	**Незадовільно з можливістю повторного складання** – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
Fx	**1-34** балів	**Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу** – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях (див. п. «Захист творчих проектів»).

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

І. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

• *Словесні:* лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, практичні, пояснення, розповідь, бесіда.

• *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.

• *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

ІІ. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ навчальні посібники;
- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ презентації теоретичного матеріалу в Power Point
- ✓ контрольні завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

XII. ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

Питання у білетах розташовані наступним чином:

І питання: тестові завдання (10 балів)

ІІ питання: (10 балів)

1. Дайте визначення поняття психологічні механізми мовлення.
2. Схарактеризуйте класифікацію психологічних механізмів мовлення.
3. Дайте порівняльну характеристику понять «специфічні та загальнофункціональні механізми мовлення».
4. Поясніть як порушення психологічних механізмів мовлення з позицій патогенезу системних порушень мовлення.
5. Схарактеризуйте поняття «порушення розумового розвитку», «системні порушення мовлення».
6. Схарактеризуйте класифікацію порушень розумового розвитку.
7. Поясніть суть наукової дискусії щодо питання класифікації системних порушень мовлення.

8. Визначіть патологічні психологічні механізми мовлення, що спричиняють системні порушення мовлення.
9. Обґрунтуйте вплив пізнавальної діяльності на формування мовлення.
10. Схарактеризуйте інтелектуальний компонент мовленнєвої діяльності (ІКМД).
11. Визначіть зміст та структура інтелектуального компонента мовленнєвої діяльності.
12. Визначіть операційний склад мовленнєвої діяльності.
13. Поясніть значення складників ІКМД для засвоєння та використання мови в актах комунікації.
14. Визначте методи діагностики складників інтелектуального компонента мовленнєвої діяльності.
15. Обґрунтуйте організацію логопедичної роботи з дітьми, що мають порушення розумового розвитку.
16. Визначте особливості змісту та методик логопедичної роботи з дітьми, що мають порушення розумового розвитку.
17. Поясніть як здійснюється корекція складників інтелектуального компоненту мовленнєвої діяльності у дітей з вадами розумового розвитку.
18. Схарактеризуйте сенсорні порушення розвитку.
19. Схарактеризуйте класифікацію сенсорних порушень розвитку.
20. Визначте характер системних порушень мовлення у дітей з вадами зору.
21. Поясніть особливості логопедичної роботи при порушеннях зору.
22. Схарактеризуйте системні розпади мовлення.
23. Визначте хвороби, що призводять до розпадів мовлення.
24. Схарактеризуйте структуру дефекту при системних розпадах мовлення.
25. Порівняйте розпади мовлення первинного та вторинного ґенезу.
26. Схарактеризуйте етіологія, симптоматику та патогенез різних видів системних розпадів мовлення.
27. Обґрунтуйте організацію роботи логопеда з відновлення мовлення у осіб з системними розпадами мовлення.
28. Поясніть специфіку роботи з пацієнтами літнього віку.
29. Схарактеризуйте корекційно-відновлювальну роботу з подолання дефектів немовленнєвої сфери осіб з системними розпадами мовлення.
30. Схарактеризуйте методики логопедичної роботи з корекції та відновлення мовлення у осіб з системними порушеннями мовлення.

ІІІ питання практичного характеру: (20 балів)

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Волкова Л.С. Выявление и коррекция нарушения устной речи у слепых и слабовидящих детей -Л., 1982. - с. 18.
2. Корнев А.Н.. Основы логопатологии детского возраста: клинические и психологические аспекты. — СПб.: Речь. — 380 с: ил.. 2006.
3. Лалаева Р.И., Шаховская С.Н. Логопатопсихология: Учебное пособие для студентов. — М.: Владос, 2011. — 285 с.
4. Соботович Е.Ф. Нарушения речевого развития у детей и пути их коррекции. К., 1995.
5. Соботович Е.Ф. Психолингвистическая структура речевой деятельности и механизмы ее формирования. – К., 1997.
6. Соботович Є.Ф.,Тищенко В.В. Програмні вимоги до корекційного навчання з розвитку мовлення у дітей старшого дошкільного віку з вадами інтелекту – К.: Актуальна освіта, 2004.

Додаткова:

7. Соботович Є.Ф. Тищенко В.В. Засвоєння розумово відсталими дошкільниками граматичних категорій та абстрактного лексико-граматичного значення слова // Дефектологія. – № 4. – 1998. – С. 2–5.

8. Соботович Є.Ф.Вибрані праці з логопедії. / Укл. В.В.Тищенко, Є.Ю.Линдіна. – К. «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2015. – 308 с.

9. Тищенко В.В. Вироблення дії ймовірного прогнозування у мовленнєвій діяльності розумово відсталих дошкільників // Дефектологія. – 2001. – №2. – С. 9–13.

10. Тищенко В.В. Діагностика та корекція операції морфологічного аналізу у старших дошкільників з вадами розумового розвитку // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету: Соціально-педагогічна серія: Випуск 6: Сучасні проблеми організації роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку. – Кам'янець-Подільський, 2006

Інформаційні ресурси

1. Каталог дидактичних ігор: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://logopedija.at.ua/load/didaktichni_igri/2
2. Логопедична скарбничка: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.abetka-logopedka.org/logopedskarb.htm
3. Робота зі звуками. Логопедичні відео-ігри: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://korektolog.com/index.php/robotazvukmnu/86-rob-zvukstat